

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 14.10.2026
Sayı: 2005

10/4708

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bitkisel yağ ihtiyacımızın yüzde 85'inin ayçiçeğinden karşılanmasına karşın, ürün planlanması doğru yapılmamaktadır. Yanlış tarım politikaları nedeni ile ayçiçeğinde kendine yeterlilik oranı 2023/2024'de yüzde 71,9 iken, 2024/25'de yüzde 63'e gerilemiştir.

TÜİK, her alanda olduğu gibi ayçiçek üretiminde de makyajlı veriler sunmaktadır. TÜİK verilerine göre, 2025/26'da ayçiçeği ekim alanı 996 bin hektar, üretimi ise 1,9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Oysa ki sahadan, sanayici ve sektör temsilcilerinden aldığımız verilere göre ayçiçeği ekim alanı 850 bin hektar, üretim miktarı 1 milyon 225 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2026-2027 döneminde 1 milyon 700 bin ton ayçiçek üretimi beklenirken, gümrük vergisinin yerli üreticinin hasat döneminde aniden düşürülmesi ve ithalat yapılması, Türk tarımı açısından anlaşılabilir bir gelişme olmuştur.

27 Ağustos 2026 tarihli Resmi Gazete'de çıkan Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 30 Kasım 2026 tarihine kadar yüzde 20 olarak uygulanması gereken ayçiçeği ithalat vergisi yüzde 12'ye çekilerek, 1 Ekim 2026 tarihi itibarıyla yürürlüğe konmuştur. 61 gün öne çekilen indirimli gümrük tarifesini, hasat dönemindeki Türk üreticisine adeta balyoz gibi darbe vurmuştur.

2025/26 döneminde dış ticaret verilerine göre Türkiye ayçiçekte en büyük ithalatçı; AB, Arjantin ve Çin ise en büyük ihracatçı ülkeler olmuştur. 2025/2026'da ayçiçeği üretiminde bir önceki sezona göre en büyük artış yüzde 103,3 ile Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) gerçekleşmiştir. Yüksek gümrük vergileri ile yerli çiftçisini koruma önlemleri alan ve cazip sözleşme ve prim uygulamalarına giden ABD; ayçiçek üretimini ikiye katlayarak, örnek model sunmuştur. Aynı dönemde Türkiye ise ithalatını arttırarak, yerli üreticiyi küstürmüş ve gelecek yıllarda rekolte kaybı riski yaratmıştır.

Ayçiçek üretimindeki kan kaybının durdurulması, ithalata dayalı tarım politikasının dış güdümlü ticaret lobileri için mi yapılıp yapılmadığının incelenmesi ve yerli üretimin korunması için İçtüzüğümüzün 104. ve 105. maddeleri gereğince Araştırma Komisyonu kurularak konunun araştırılmasını arz ederiz. (14.10.2026)

Saygılarımızla.

Nemli Yildirim Kora
Hatay

Ediz İN K. E. BERBEROĞLU
Ediz İN

Dr. İlhami Özcan AYGUN
CHP Tekirdağ Milletvekili

Hakan Yılmaz
Cariye M.

Nurhan Yılmaz
Pekirli

İnan Altınalp
Konya M.
İnan Altınalp

Ali Kayaş, Uğur Kayaş
Tale Nur Söller
Eskişehir M. V.

GEREKÇE

Ayçiçek yağı, Türkiye'nin temel gıda maddeleri arasında stratejik öneme sahiptir. Yerli yağlık ayçiçeği üretiminin ülke tüketim ve sanayi ihtiyacını tam olarak karşılayamaması, ürünü gıda arz güvenliği ve dışa bağımlılık bakımından kritik hale getirmektedir.

2025 yılında Tekirdağ, Konya, Edirne, Adana ve Kırklareli ayçiçek üretiminde ilk sıralarda yer almaktadır. Türkiye ayçiçek üretiminde 2025/2026 döneminde üretimde 7. sırada yer almaktadır. 2025/26 yıl sonu stokları yüzde 11,4 oranında artmıştır.

2025/26 sezonu 8 aylık verilere bakıldığında ithalat 1,3 milyon ton, ihracat 93 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

2025 yılında ayçiçeğinin tahıllar ve diğer bitkisel ürünler içerisindeki üretim miktarının payı yüzde 1,6 olmuştur. Ayçiçeğinde kendine yeterlilik 2024/25'de yüzde 63'e gerilemiştir.

2024-2025 yılında gerçekleşen kuraklık ve verim kaybının ardından 2025/26 üretim sezonunda ayçiçeği ekim alanı bir önceki sezona göre yüzde 6,4 oranında artmıştır.

2025/26'da dünyada ayçiçeği üretiminin yüzde 67,9'unu Rusya, Ukrayna ve AB oluşturmuştur.

2025/26'da dış ticaret verilerine göre Türkiye en büyük ithalatçı; AB, Arjantin ve Çin ise en büyük ihracatçı ülkeler olmuştur.

Son iki sezonda yerli ürünü hasat döneminde önceleyen politika yaklaşımının ve üretici lehine oluşan fiyat dinamiklerinin etkisiyle 2026/2027 sezonunda ekim alanları belirgin şekilde genişlemiştir. Sektörel tahminler yaklaşık 1,7 milyon tonluk üretime işaret ederken ABD Tarım Bakanlığı'nın Ağustos 2026 tahmini Türkiye için 1,825 milyon ton seviyesindedir.

Çukurova Bölgesi'nde hasat döneminde oluşan üretici memnuniyetinin etkisiyle, tohumluk firmalarından edinilen saha bilgilerine göre 2027/2028 sezonuna yönelik bayi bazlı ön talepler mevcut sezonun yaklaşık yüzde 30 üzerinde seyretmektedir. Fiyat istikrarının diğer üretim havzalarında da korunması halinde 2 milyon tonun üzerindeki üretim eşğine ulaşılması mümkün görünmektedir.

Türkiye'de ithalat odaklı tarım politikası, ayçiçek üretiminde de sıkıntı yaratmıştır. 2025/26'da 1 milyon ton yağlık ayçiçeği tohumu ithalatı için yüzde 0 (Sıfır) oranlı gümrük vergili tarife kontenjanı açılmıştır. Yerli üreticiyi yok sayan bu politikalar ; adım adım ayçiçekte yeterlilik oranını düşürmüştür. İthalat ise katlanarak artmıştır. 2024/25 sezonunda Türkiye'nin dünya ithalatındaki payı yüzde 30,2 iken 2025/26 sezonunda bu pay yüzde 44,5'e yükselmiştir.

2025/2026 sezonunda normal gümrük vergisi takviminde 30 Kasım 2025 olarak öngörülen yüzde 12 gümrük vergili ithalat dönemi 1 Ekim 2025'e çekilmiştir. Maalesef, bu uygulama 2026 yılında da sürdürülmüştür.

27 Ağustos 2026 tarihli Resmi Gazete’de çıkan Cumhurbaşkanlığı Kararı ile gümrük vergisi bu kez hasat döneminde düşürülmüştür. 30 Kasım 2026 tarihine kadar yüzde 20 olarak uygulanması gereken ayçiçeği ithalat vergisi yüzde 12’ye indirilmiş, 1 Ekim 2026 tarihi itibarıyla yürürlüğe konmuştur. 61 gün öne çekilen indirimli gümrük tarifesi, hasat dönemindeki Türk üreticisine adeta balyoz gibi darbe vurmuştur. Bu karar sonrasında yerli üreticide ton başına 7-8 bin liraya ulaşan zararlar ortaya çıkmıştır. Anadolu’da halen hasat dönemi devam eden bölgelerde ayçiçeği kilogramı 30 TL üzerinden bile alıcı bulamamaktadır.

Düşük vergili ithalat döneminin hasat içine çekilmesi; ithal maliyetini yerli ürün için erken ve kuvvetli bir fiyat referansına dönüştürerek üretici fiyatında gereksiz bir aşağı yönlü baskı oluşturabilir.

Kamu politikası bakımından riskler asimetriktir. İleride gerçek bir arz yetersizliği doğarsa ithalat rejimi gevşeyebilir ancak hasat döneminde üretici fiyatının sert biçimde düşmesi sonucu oluşacak gelir kaybı ve 2027/2028 ekim döneminde tarım alanlarındaki gerilemenin telafisi son derece güçtür.

Sanayicinin yakın tarihte daha düşük vergiyle daha ucuz ithal ürüne ulaşabileceğini bilmesi, yurt içi ürün alımında bekleme eğilimini güçlendirebilir. Hasat döneminde ürününü nakde çevirmek zorunda olan üretici karşısında alıcı talebinin zayıflaması, ithal maliyetin fiziksel ürün gelmeden dahi yerli piyasa için kuvvetli bir referans fiyat haline gelmesine yol açabilir.

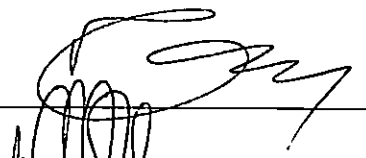
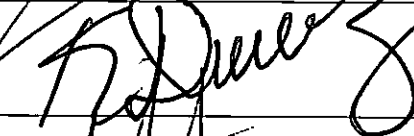
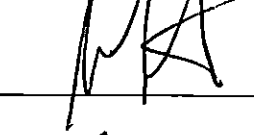
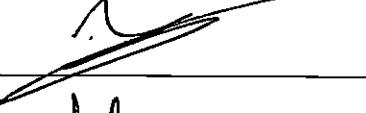
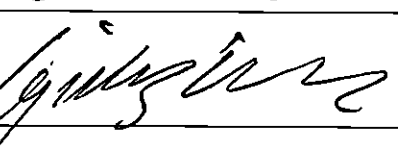
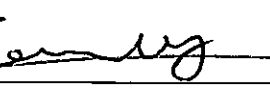
Buna karşılık düşük vergili ithalat dönemi hasat içine çekilir, üretici fiyatı sert biçimde geriler ve bu gelişme 2027/2028 ekim kararını olumsuz etkilerse; kaybedilen üretici geliri, zedelenen politika güveni ve vazgeçilen ekim alanlarının sonradan telafisi son derece güç olacaktır. Üretici, sanayici ve tüketici menfaatleri arasında kısa vadeli fiyat avantajından ziyade orta ve uzun vadeli arz güvenliğini esas alan daha dengeli bir politika izlenmelidir.

Bu çerçevede öncelikle bir an önce “planlı üretim” dönemine geçilmelidir. Tarımsal destekler, rasyonel anlayışla ve yönlendirici bir çalışma ile gerçekleştirilmelidir. Ayçiçek üretiminin ekolojik ve ekonomik olarak en uygun bölgelerde yetiştirilmesi için çalışma yapılmalıdır. Arz açığı olan ayçiçeğinde üretim artışını sağlamak için sulu tarım yapılan arazilerde ikinci ürün olarak ayçiçeği ekimi teşvik edilmelidir. Hasadı 120 günde yapılan ayçiçeği, ikinci ürün olarak tarımsal destek kapsamına alınmalıdır.

2025/2026’da ayçiçeği üretiminde bir önceki sezona göre yüzde 103.3 oranında artış sağlayan ve dünyada rekor kıran ABD modeli incelenmelidir.

ABD örneğinde olduğu gibi yerli üreticiyi koruyan gümrük vergisi politikası uygulanmalı, hasat döneminde ithalat yapılmamalı, toprak kalitesini korumak ve hastalık zincirlerini kırmak için ayçiçeğinin ekim nöbeti (ürün rotasyonu) programlarına entegre edilmesi sağlanmalıdır.

Türkiye’de ayçiçek üretimini arttırmak, yerli üreticiyi korumak ve arz güvenliğini sağlamak için gerekli çözüm yollarının araştırılarak, uygulamaya sokulması elzemdir.

Adı Soyadı	İli	İmza
Türkmen ATEŞ	Bom	
Borçlu Bektaş	Kongre	
Ömer Fethi Güner	Wigda	
Kadim Durmaz	Kokat	
Mehmet Güzelmenir	HATAY	
TAHSİN BİÇER	YALOVA	
Muzafer Ertürk	ADANA	
Cümler Bicer Karaca	Derizli	
Cevdet Altın	Korobük	
Ayşe Borkun	Beylik	
Vedî Gündoğdu	Kırklareli	